

Naujienu Antroji Dalis

NR 821

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXII METAI

A. A. BIBLIOGRAFAS A. RUŽANCOVAS

BRONIUS KVIKLYS

Aleksandras Ružancovas

Kai mūsų kultūrininkų eilės retėja ir kai ne visur juos jauniesnieji pakeičia, labai skaudu buvo sutikti žinią apie a. a. Aleksandro Ružanec-Ružancovo mirtį. Tai įvyko 1966 m. liepos mėn. 23 d. 9:20 val. vak. Danville, Ill., kai vienoje ligoninėje jis, eilę mėnesių ligos išvargintas, su šiuo pasauliu atsiskyrė.

Ties šia tauria ir reta asmenybe tenka kiek labiau sustoti ir jo gyvenimo eigą bei kelius apžvelgti. Mat, labai dažni reiškiniai, kai mūsų tautiečiai daugiau ar mažiau iš savosios tautos išeina ir svetimiesiems dirba, kitų tautų garbę kelia; tačiau labai retai kas iš kitų tautų pas mus ateina. Vienas iš tokių negausių "atėjūnų" ir buvo Aleksandras. Jis buvo gimęs 1893.VIII.12 Viazmoje. Mokėsi Viazmos gimnazijoje, Maskvos Imp. u-to istorijos-filologijos fakultete, Aleksiejaus karo mokykloje ir kt. 1914 — 1918 m., kaip karininkas, dalyvavo kautynėse rusų-vokiečių fronte, kur buvo sužeistas. 1919—1940 m. tarnavo Lietuvos kariuomenėje majoro laipsnyje ir ėjo kitas atsakingas pareigas, daug dirbo lietuviams ir savo tautiečiams gudams. Tačiau šio str. uždavinys bus paliesti tik A. R. lietuviškosios bibliografijos darbo sritį. (Jo darbai gudų bibliografijos srityje čia neminimi).

Bibliografinis darbas Lietuvoje

Su A. R. teko susipažinti Kaune, kai dirbdamas "Policijos" žurnalo redakcijoje, turėdavau kai kurių tarnybinių reikalų (sukaktuvininkas sudarinėdavo žurnalo turinio metines rodykles). 1921—1940 m. jis vadovavo Kariuomenės bibliotekai, kuri buvo įsikūrusi kukliose patalpose prie Kariuomenės štabo, Gedimino gatvėje. Pradėjęs kurti iš nieko, per tą laiką surinko apie 40,000 tomų

specialios karinės literatūros įvairiomis kalbomis, užmezgė tvirtus ryšius su užsieniu, iš kur gaudavo daugybę neperiodinių ir per 100 periodinių leidinių. 1928 m. pakviestas prof. Vaclovo Biržiškos į Lietuvos Bibliografijos Institutą neetatiniams reikalų vedėjo pareigoms; 1931—1940 m. taip pat buvo Lietuvos Bibliotekinių draugijos vicepirmininkas. Pačioje bibliografijos srityje pradėjo dirbti 1922 m. Iš jo darbų pažymėtini:

V. Biržiškos redaguojamose "Knygose" paskelbė Lietuvoje išleistų 1919—1922 m. gudiškų knygų bibliografiją ir tais pačiais metais pradėjo redaguoti savo vedamos bibliotekos dvi mėnesinį biuletinį "Karo literatūros rodyklę" (sustojo 1929 m.). Šia proga prisimintina, kad bibliografiniu darbu A. R. domėjosi dar prieš 1-mąjį pasaulinį karą, studijuodamas istorijos mokslus, ypač klausydamas D. Lietuvos Kunigaikštijos istorijos kursą pas žinomą istoriką prof. dr. M. Liubavskį. 1928 m. jo iniciatyva "Spaudos Fondas" pradėjo leisti dvi mėnesinį žurnalą "Bibliografijos žinias"; jo redaktorium pasirašinėdavo Vacl. Biržiška, tačiau visą bibliografinę medžiagą iki 1941 m. pateikdavo A. R. Per 13 darbo metų "Bibliografijos žiniuose" jis aprašė 13.266 knygas bei brošiūras. Jo pasiūlymu, savo surinktą bibl. medžiagą pradėjo skelbti ir Vacl. Biržiška. 1928 m. žurnale paskelbė 1927 m. bibliografiją; 1929 m. žurnalui turėjo duoti 1926 m. bibliografiją, tačiau staiga nuo savo sumanymo atsisakė. Pažymėtina, kad susidariusi spraga tarp paskelbtų V. Biržiškos "Lietuvių B-jos" IV d. II tomo 1910 m. ir 1927 m. bibliografijos niekada nebus užpildyta iš V. Biržiškos medžiagos, nes jo parengtas rankraštis sudegė II pasaulinio karo metu.

Atsiradus daugiau vietos, Bž pradėjo skelbti svarbesnių periodinių str. bibliografiją, kurią A. R. paruošdavo neretai savo žmonos Natalijos M. Ružancovienės talkinamas. Tai buvo jau sisteminga str. bibliografija. Sistematuota rodyklė žymiai palengvino straipsnių suradimą. Tokios pačios tvarkos A. R. laikėsi ir dabartinėje KL. Tenka pripažinti, kad Lietuvoje A. R. darbo sąlygos nebuvo blogos ir 1922—1940 m. periodas buvo kūrybingiausias. Tačiau pilnos jo darbų bibliografijos neturime ir, norint čia man nušviesti jo darbus, nepavyko pilnai sudaryti, kad ir naudojantis Pr. Čepėno Liet.

(Nukelta į 3 psl.)

Profesorius Ignas Končius 40 metų amžiaus

ALEKSANDRAS PAKALNIŠKIS

PROFESORIUS IGNAS KONČIUS

(80 metų amžiaus sukakties proga)

Profesorius Ignas Končius, fizikos ir matematikos mokytojų Lietuvos gimnazijoms auklėtojas, žemaičių krašto kopytėlių rinkėjas, kraštotyriminkas, pagaliau — menininkas ir rašytojas. Kas jo nepažįsta arba bent nėra apie jį girdėjęs.

Likimo buvo man lemta tą labai garbingą žemaitį iš arčiau pažinti. Pirmiausia, gal dėl to, kad abu tame pačiame Bernotavo valsčiuje gimėva. Tik vėliau, caristinės Rusijos viešpatystei mūsų krašte žlugus, panaikintas buvo Bernotavo valsčius, ir Profesoriaus tėviškė buvo priskirta prie Zarėnų valsčiaus, o manoji prie Plungės.

Taigi, beveik tuos pačius brangios tėviškės kelius ir takelius mudu mindžiojova. Tik ne tuo pačiu laiku. Kai aš su krite kelnes tebenešiojau ir toliau savo gimtųjų Kėkštų nebuvau dar matęs, būsiamasis Vytauto Didžiojo universiteto profesorius, 26-šių metų jaunuolis, jau vaikščiojo po Plungės apylinkes kopytėles ir kryžius registruodamas.

Arčiau gerbiamą Profesorių pažinti teko man ir todėl, kad fiziką studijavau. Juk ketverius metus Vytauto Didžiojo universitete profesorius Ignas Končius buvo mano mokytojas ir auklėtojas. Jis buvo man daugiau negu profesorius studentui. Mudviejų pasikalbėjimai neapsiribavo vien laboratorijos darbais ir egzaminais, bet dažnai nukrypavo į tėviškę, į Plungę, į bendrus pažįstamus. Ypač daug tokių bendrų pažįstamų buvo Užlieknyje, Profesoriaus numindžiotame,

nes per jį ėjo kelias iš jo tėviškės į Plungę. Iš Užlieknio buvo kilę mano protėviai, o Profesoriumi jaunam esant ten dar tebevyveno mano senelio brolis Augustinas Pakalniškis, net porą kartų paminėtas "žemaičio šnekose".

Pirmaisiais metais universitete ir per pačias pirmąsias paskaitas teko pamatyti profesorių Igną Končių tiems, kurie studijavo ar tai techniką, ar mediciną, ar biologiją, ar, pagaliau, fiziką ir matematiką. Jis skaitė bendrosios fizikos kursą.

Didelė auditorija Fizikos Chemijos Instituto rūmuose Linksmadvaryje pilna studentų prisėdusi būdavo. Klausytojų suolų pusraciai leidosi žemyn. O ten apačioje už ilgo stalo stovėjo Profesorius. Nedidelio ūgio, trumpai pakirptais ūsiukais, energingas. Niekuomet nesijuokdavo, niekuomet nejuokaudavo, tačiau gana dažnai studentai imdavo šypotės, kartais net juoktis, nes humoro apstu būdavo Profesoriaus žodžiuose, nors veidas rimtas ir net griežtas. Nebuvo sausos jo paskaitos, dėstomos teorijos niekuomet neatitrūko nuo praktiško gyvenimo, todėl studentai klausydavosi išsižioję.

Ir laboratorija. Su fizikos aparatais pavargęs, pamatavęs, paskaiciavęs kiek, eini pas Profesorių apie darbą pasišnekėti. Klausinėja jis, kad matytų, ar supratai ką dirbęs, ar tik taip sau atmestinai pasiterlojai, kad tik galėtumei užskaitą gauti. Ten pat laboratorijoje jis sėdėdavo ir tokius pasišne-

kėjimus priimdavo. Kietas tada būdavo. Aš vis nepataikydavau teisingai pasakyti tai, ką, rodos, ir neblogai suprasedavau, ir Profesorius mano sakinius nuolat taisydavo. Nepakęsdavo netikslų, negriežtų, tik miglotų nušnekėjimų. Sunku būdavo man tada, bet dabar esu už tai Profesoriumi labai dėkingas. Tvarkingai šnekėti įpratino.

Kaliavodovo jis studentams, kad fiziką reikia ne mokyti, o suprasti. Tačiau kur tu dingsi nesimokęs, jeigu egzaminus išlaikyti nori. Ypač kad studentas darbu perkrautas buvo. Nebeužteko nė to laiko viskam pilnai suprasti. Ir vargas tada būdavo per egzaminus, kai pastebėdavo Profesorius, jog fiziką esi "išmokęs".

Tie gražūs laikai jau tolimoje praeityje. Net nė tų rūmų Linksmadvaryje nebėra. O mes patys — ir tie buvusieji studentai, ir pats mūsų gerbiamas Profesorius — po pasaulį išblaškyti likome.

Ką nors tikrai branginti pradėdi, tik jį praradęs.

Ar mes mylėjome savo tėvynę Lietuvą, kai joje tebegyvenome? Nė klausimo tokio tada nekėlėme. Tik svetūr atsidūrę, tik jos nebeteikę pamatėm, kiek tėvynė mums brangi buvo. Buvo ir tebėra. Vieniems daugiau, kitiems mažiau. Vieni ją greitai ir pamiršo, dolerį labiau mylėti ėmę, o kiti didelį savo tėvynės ilgesį vienokiu ar kitokiu būdu įforminti ryžosi. Prie tų paskutiniųjų priklauso ir profesorius Ignas Končius.

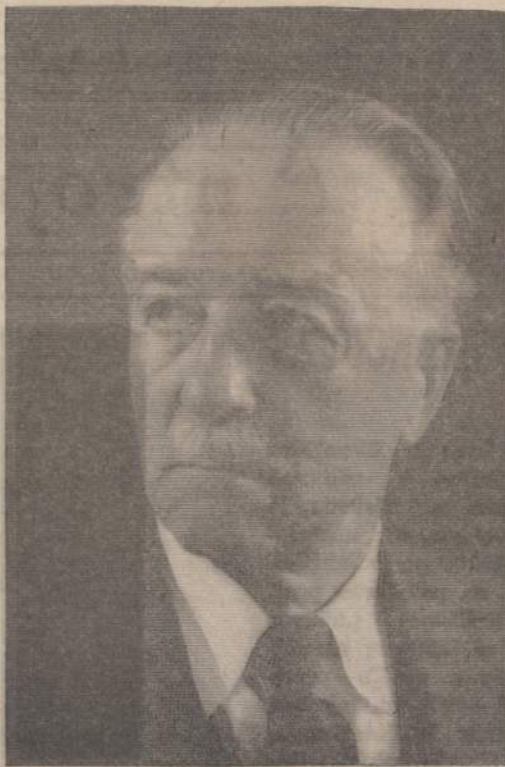
Jo didelė savojo krašto meilė, iš tėvynės į svečias šalis išsivežta, čia Amerikoje žemaitiškų kopyltėlių drožiniais spinduliuoti ėmė. Ir iš pačios širdies paimitais žodžiais apie tėvynės grožį ir jos žmonių gyvenimą. Apie septyni šimtai drožinių, neįkainuojamų, nenuperkamu. Dvi knygos "Žemaičio šnekų". Pernai pasirodę "Žemaičių kryžiai ir kopyltėlės".

Tuos jo širdies žodžius kritikai pasitiko. Vieni su džiaugsmu ir dėkingumu jo knygas priėmė, su pagarba nusipelnusiam žmogui ir senam amžiui, o kiti prie jų sustoję galvas kraipė, žemaitiškos tarmės ir žemaitiškos galvosenos nesuprasdami, ir nepatikėdami, ir abejodami ar tikrai galėjo taip būti. Buvo ir tokių, kurie "Žemaičio šnekas" perskaitė, supyko ir čia pat su autoriumi atsiskaitė, pareikšdami, kad jis "eina koja į koją su marksizmu". Tai labai madinga dabar priemonė susitvarkyti su žmogumi: apšauk marksistu, komunistu — būsi kaip su kūju per galvą davęs. Net ir tarptautiniuose santykiuose tai praktikuojama.

Tik kodėl pykti? Už ką? Ar už tai, kad Profesorius parodė mums žemaitį, gal būt, ne tokį, kokį mes jį matyti norėtume? O gal ne tokį, kokį jį esant ar buvus iki šiol manėme? Bet argi profesorius Končius būtų iškraipęs savo krašto vaizdą?

Taiklų atsakymą į šitokias

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JULY 30, 1966

Profesorius Ignas Končius dabar

abejones duoda prelatas Krupavičius savo sveikinime autorinį, jo 80 metų sukakties proga. Tame sveikinime jis sako, kad "Žemaičio šnekas" yra istorinės vertybės kūrinys, tikslis ir teisinga senosios Žemaičių žemės nuotrauka. Kai kas kam tos nuotraukos nepatiko. Bet nuotraukos, jei geras aparatas, meluoti negali."

O poetė Juzė Augustaitytė-Vaičiūnienė paskutinės I. Končiaus knygos "Žemaičių kryžiai ir kopyltėlės" pristatyme visuomenei, įvykusiame 1965 m. vasario mėn. 7 d. Čikagoje, šitaip šnekėjo:

"Savo knygoje profesorius Končius išnešė gyvąją Žemaičių krašto turtinę tarmę. Tai yra — mūsų brangiausią turtą, kuris čia, kaip žinote, smarkiai nyksta ir žūsta. Kad tik tai būtų tos knygos daug skaitytojų. Be to, jis išnešė tomis savo knygomis lietuvių senąją religiją. Tai lygiai taip, kaip anais laikais senovės graikų Odisejas kad pasakoja, kaip iš degančios Trojos buvo pirmiausia kraunami į laivus dievai, ir paskui kalba. Tai profesorius Končius šitą ir padarė. Jeigu jis ir nieko daugiau nebūtų padaręs, tik šitas kelias knygas čia mums davęs, tai jau mes jam už tai turime būti dėkingi ir šituo dalyku naudotis kolek mes būsime gyvi. Svarbiausia jas išsprauti į mūsų jaunuomenės knygas. Tegu žemaičiai ir visa Lietuva su ta gražiąja jo išnešta kalba ir gula ir kelia".

Tikrai gražūs žodžiai. Ir labai teisingi. Bet, deja, yra žmonių, kurie nebenorėtų "krauti į laivus" nei senosios lietuvių religijos, nei žemaičių tarmės. Net ir tada, kai "Troja" dar "nedegė", bevelijo jie tuos du dalykus į jūrą sumesti. Ir pyksta dabar ant profesorius Končiaus, kam jis bando juos iš

gaisro išnešti, nuo žuvimo išsaugoti.

Mylėti savo kraštą yra didelė dorybė. Tačiau meilė kraštui nėra tik meilė tai mindžiojamai žemei. Kas tikrai myli savo kraštą, tas myli to krašto žmones, jų kalbą, jų papročius. Kad profesorius Ignas Končius šitaip visapusiškai savo gimtąjį

kraštą myli, matosi "Žemaičio šnekas" perskaičius.

Liepos mėnesio 31-mą dieną tas garbingas žemaitis pasitiks savo 80-įjį kryželį. Didelis metų skaičius, tačiau nebūtinai jis senatvę reiškia. Yra žmonių, kurie net keliolika metų mažiau teturėdami, už profesorių Končių senesni yra. Kai gerbiamas jubilatas praeitų metų pradžioje buvo Čikagoje, matėme, kad jis tebėra jaunas, judrus, pilnas energijos. Jis dar daug parašys, dar daug sukurs.

Metai bėgs, vietoje nestovės. Ateis laikas, kada mūsų nė vieno jau nebebus. Kiti žmonės mūsų vietoje gyvens. Tačiau profesoriaus Igno Končiaus drožiniai ir knygos pasiliks. Ateinančioms kartoms pasakos jos apie protėvių gyvenimą. Giliai gyveniman įmintos to žmogaus pėdos dar ryškios tebebus net ir tada, kai daugelio iš mūsų vaikščioti takai bus jau medžiais užaugę, ir pavardės bus užmirštos. Profesorius Ignas Končius ilgai išliks būsimųjų kartų atmintyje.

VISI LIETUVIAI, KAI PAVIENIA. TAIPIR ORGANIZACIJOS, DRAUGJOS — PAREMKITE SAVO AUKUMIS "NAUJIENU" MAŠINU FONDA. JUSU SKUBI AUKA PASPARTINS "NAUJIENU" TOBULĖJIMA.

GERIAUSIAS METU PREKES

DOVANAS JUSU GIMINEMS IR ARTIMIESIEMS USSR

Jūs galite pirkti firmoje PODAROGIFTS, INC. Jūsų patarnavimui PODAROGIFTS, INC parodų salėje tik ką gauti "LAIMETOJAI" tarptautinėse

PARODOSE:

Susipažinkite su naujaisiu modeliu automobilio "MOSKVIČ" — jis neapvils jus bet kokioje kelyje.

Apžiūrėkite pagerintos kokybės MOTOCIKLA "IZ-PLANETA". — TELEVIZIJOS aparatai naujausios konstrukcijos. FOTO APARATAI — su patobulintais objektyvais, pagamintais iš ypatingo stiklo. — Ekonomiški ŠALDYTUVAI. — Elegantiški KAILIU PALTAI ir KEPURĖS iš pagarsėjusių rusiškų kailių. — AUDINIAI įvairiausių spalvų ir raštų. — Pagarsėję rusiški DELIKATESAI: grūdinė ikra, konservuoti kraiškai "ČATKA" ir "AKO", o taip pat kiti maisto produktai.

VISA TAI JUS GALITE PIRKTI PAS MUSI

Pirktos prekės pristatomos Jūsų giminėms SPECIALIOMIS ATPIGINTOMIS KAINOMIS — NERIBOTAS KIEKIS — BE MUITO — BE KITU MOKESČIU. — PODAROGIFTS, INC. garantuoja skubų, tikslų dovanų pristatymą ir pranešimą apie jų gavimą.

Reikalaukite naujų mūsų katalogų, kuriuose rasite pasirinkimui daugybę pramonės gaminių ir maisto produktų.

DOVANU PAŽYMĖJIMAS — geriausias būdas užsakyti dovanas savo giminėms USSR!

- JIS ŽYMIAI SUPRASTINS užsakymų formalumus.
- IŠPILDYS bet kokius Jūsų giminėms pageidavimus.
- PATENKINS juos pasirenkant užsakytų prekių pagal savo skonį ir jų kokybę.
- PADĖS suderinti Visasąjunginės importo - eksporto "VNEŠPO-SYLTORGUI" priimtą užsakymus kitų įmonių prekėms, nenurodytoms kataloge.
- MUSTEBINS JUS SAVO PIRKĖJIŠKA SPECIALYBE.

Išimtinai palankiomis kainomis — KELIALAPIAI Jūsų artimiesiems, gyvenantiems USSR į PUKIAUSIUS KURORTUS SOVIETU SAJUNGOJE. Jų vaizdai išstatyti Parodinėje Salėje — PODAROGIFTS, INC.

Rašykite, skambinkite, reikalaukite informacijų iš PODAROGIFTS, INC., vienintelės firmos JAV-se, turinčios specialią sutartį su V/O "VNEŠ-POSYLTORG" išpildyti dovanų užsakymus Jūsų giminėms USSR.

PODAROGIFTS, INC.

220 PARK AVENUE SOUTH (corner 18th Street)
New York, N. Y. 10003. Phone 212 - 228-9547

Tuos ir kitus daiktus Jūs galite užsakyti per kurį iš mūsų agentų ar atstovų, turinčių savo įstaigas daugelyje miestų Jungtinėse Valstybėse.

CHICAGO SVARIAUSIAS IR MODERNISKIAUSIAS DARZAS
BUČODARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

mūsų žingsniai

LEIDŽIA: SANTARA - ŠVIESA ♦ REDAGUOJA REDAKCINIS KOLEKTYVAS CHICAGOJ

Medžiagą siūsti: Daliai Bylaitienei, 6949 So. California Ave., Chicago, Ill. 60629

9 METAI

1966

NR. 7 (215)

KELIOS MINTYS APIE DAINŲ ŠVENTĘ IR JOS BANKETĄ...

“Dainų šventė — lietuvių triumfas”

“Draugas” — 1966.7.8

Mes nepaprastai įsiseidžiam, jei mus svetimitaučiai pavadina nekultūringais. Juk jau daugelį metų bandom įtikinti pasaulį, o ypač patys save, kad kultūringesnės tautos vargu ar bebūtų galima surasti. Ir savo kultūringumą turėjom progos parodyti per Dainų šventę. Visa laimė, kad konsulatų svečiai sėdėjo prieky ir gal jiems neteko girdėti to jomarko, kuris vyko salės gale. Atrodo, be reikalo ruošėsi tie 28 chorai Dainų šventei — jų pasiklausyti atėjo tik maža publikos dalis. Pokalbiai vyko visur: apačioj, ložėse, balkonuose. Juk daug metų nesimatyla, tiek daug reikia apkalbėti, su tiek daugeliu reikia susitikti. O kad buvo žmonių, kurie norėjo išgirsti chorus — niekas nekreipė į juos dėmesio. Kitą kartą jau bus galima suruošti Dainų šventę be chorų. Nors gal čia ir vėl mes įsiseisime: kultūringa tauta tik kultūringai laiką leidžia... kad diena buvo karšta — neginčinama. Bet kad suaugę žmonės per keletą valandų mirtų nuo troškulio — vargiai ar įvyktų. O gavinom save ir pertraukos ir programos metu, ir garsiai pykom, kad stipresnių gėrimų už alų nebuvo...

Ironiška, kad tik vaikams dainuojant publika pritilo. Nejaugi kiekviena mama tik savo vaiką dainuojant norėjo išgirsti?!... Ironiška, kad ir patys choro dalyviai, nulipę nuo scenos pamiršo, kaip sunku yra dainuoti jomarke ir toliau jį tęsė.

Na, o per kantatą publika visai pamiršo ko ir susirinko. Tėvai gaudė vaikus, kiti skubėjo prie mašinų, kad griečiau išvažiuos ir nepavėlavus į banketą.

Pagal laikraštį, dainininkų buvo apie 1100. Vaikų choristų apie 1000. O jų tikrai klausėsi vargiai ar keletas šimtų, nors rašoma, kad visos 8000 vietos buvo išparduotos...

“Banketas — iškilmingi pietūs”

“Dabartinės lietuvių kalbos žodynas”, pusl. 66.

“Svečias į namus — Dievas į namus” — senas lietuvių priežodis.

Po Dainų šventės visi skubėjo į Čikagos PLB suruoštą banketą, pagerbti Dainų šventės dalyvius...

Ir čia tikrai buvo daug “pasidarbuota”. Tokią salę Čikagoje surasti yra didelis menas. Dar didesnis menas yra sustumti stalus taip, kad ir du sliekai neatsisėstų; padėti maistą jau nuo ryto (šaltų mėsų, neaiškios kilmės, keletą šaukštų kopūstų salotų, suvytusias rauginto agurko skilteles, bliudelin sumestą pyragą) — ir visa tai pavadinti banketu. Kokį išpūdį išsivežė svečiai — gal geriau ir negalvoti. Nors iš pradžių ir bandėm aiškinti svečiams iš toliau, ypač iš kitų žemynų, kad Čikaga daug geriau atrodo, bet mūsų argumentai ir mums patiems neskambėjo įtikinamai. Ir kas patikės, jei tokios didelės šventės proga tik taip sugebėjom priimti svečius... Net ir Dainų šventės svečiai, kurių garbei rods ir buvo tas “banketas” ruošiamas, nebuvo sutikti ar pagerbti. O buvo Dainų šventės rengėjų, kuriuos programa tik prabėgom pažymėjo ar net visiškai “pamiršo”...

O gal čia buvo dar vienas mūsų didelio kultūringumo pasirodymas?! msp.

Jonas Mekas New Yorko literatūros vakare, programos metu. Nuotrauka V. Maželio.

New Yorko literatūros vakaro svečiai. Pirmoje eilėje VL Ko pirmininkas Vaclovas Sidzikauskas, antroje eilėje antras nuo pradžios — Jurgis Blekaitis, šalia jo Dalia Juknevičiūtė. Nuotrauka V. Maželio.

LITERATŪROS VAKARAS NEW YORKE

Lietuvių išėvių literatūra yra vienas svarbiausių lietuvių tautos kultūros avangardų. Galbūt, kitaip ir negali būti. Lietuvoje visa meninė kūryba yra pajungta sovietinei ideologijai bei propagandai. Tereikia džiaugtis, kad ten kūrybinė kibirkštis visvien prasiveržia.

Tačiau čia, išėvijoje, lietuviui rašytojui krinta dvigubai sunki našta: kurti savo tautos literatūrą nepalankiose sąlygose bei svetimoje kalbinėje aplinkoje ir neturėti glaudaus ryšio su skaitančia visuomene. Beje, tai ne vien tik lietuvių išėvio rašytojo dalis. Šiais laikais dažnas yra išėvis. Tokiais buvo ar dar yra vokiečiai Th. Mann, C. Zuckmayer, B. Brecht, P. Weiss; prancūzas St. Jean Perse; lenkas Cz. Miłosz ir kiti. Bet už tat jų kūryba, atsiekta per ypatingą susikaupimą ir auką, yra dažniausia didesnės vertės už pasilikusių namuose.

Išėvijoje itin ryškūs du poliai: sugrįžimas praeitin ir naujų kelių ieškojimas. Tas pats galioja ir literatūrai. Kelio sėkmingumas galutinai priklauso nuo pasiekiamo meninio lygio. Pavyzdžiui, pas mus, vadovaujantis meniniu kriterijum, tradencialistai ir avangardistai tolygūs savo atsiekimais. Tačiau visuomet avangardas yra paskutinis žodis ir aktualus šiandieniniam žmogui, ypač jaunuoliui. Tokiu būdu avangardas yra mokykla jauniems žmonėms ir laboratorija pradantiems kurti.

Santaros-Šviesos Federacijos New Yorko skyrius, surengdamas liepos mėn. 9 dieną literatūros vakarą Carnegie Endowment salėje, Manhattane, Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso atstovų atsilankymo programa įteikti peticijos Jungtinėms Tautoms, kaip tik norėjo plačiau pristatyti tuos du kelius. Antanas Gustaitis ir Petras Tarulis atstovavo vyresnės kartos

kūrybą. Mekas, Blekaitis, Suteima, Mackus — avangardinę, ir su kiekviena pavarde vis naujėjančią poeziją. Šalia pačių autorių skaitymo (Gustaitis, Mekas, Blekaitis), likusią kūrybą perdavė aktoriai Vytautas Valiukas ir Dalia Juknevičiūtė, kurių interpretacija irgi buvo kontrastas tarp vidurinės ir pačios jauniausios kartos scenos meno supratimų.

Taigi koks balansas ir kieno persvara? Aišku, literatūra nepasiduoda sportiniams matams, bet nėra irgi visiškai pažeidžiama apibendrinimų, siekiančių perduoti tik vieno vakaro išpūdžius. Laimėjo avangardistai savo turiniu forma ir interpretacija. Tradencialistai pilnai atlaikė savo pozicijas, jas dar daugiau sutvirtindami. Mat, pirmųjų laimėjimas buvo ne prieš antruosius, bet naujuose frontuose, kuriuose klausytojai nepasimetė tik bandymų klaidžiojime, bet atrado naujus brandžius kūrybos vaisius.

Antanas Gustaitis šiame vakare pasirodė su savo naujais rinkiniu "Ir atskrido juodas varnas", išėistu Alg. Mackaus Vardo Knygų Fondo. Jo eilių žodžiai ir frazės itin sklandūs, vaizdai gyvi ir ryškūs, gal kiek kartojantys. Bet perdavimas tikrai meistriškas: nereikia klausytojui susitikti su Gustaičiu, kad galėtų kartu juoktis. Ir taip darė šiame vakare jaunieji lietuviai nuo Australijos ligi Pietų Amerikos, nors kažin ar visiems buvo aiški autojuokdarystė iš vyresnės kartos vertybių. Naujoji Gustaičio knyga yra maloniai stebinanti, nors tokia ir laukta. Neabejotina, tiesa, kad Gustaitis yra vienas pajėgiausių vyresnės kartos literatų ir tikrai pats geriausias savo kūrybos išpildytojas.

Petrą Tarulį skaitė Vytautas Valiukas. Tai lietuviško kaimo buitinis vaizdas, paimitas iš ką tik Nidos Knygos Klubo išėistoto romano "Vilniaus Rūbas".

Vytautas Valiukas buvo įprastiniai jausmingas ir tai puikiai derinosi su paties autoriaus parinktu lyrišku ir nostalgiku pasażu. Čia nesileisiu į knygos aptarimą ar apibūdiniimą (jos lyginamasis svoris turi būti atskirai nustatytas), o tik pastebėsiu, kad Tarulis dar viena pakopa gali kartais būti nostalgikškesnis už Pulgį Andriųšį.

Jonas Mekas išpildymu buvo kitoniškiausias, bet eilėmis labai panašus į ankstyvesnį save, kuris yra labai liaudiškas, lyriškas ir jautrus. Tiesa, pora eilėraščių, skaitytų vakare, jau yra išspausdinti. Paskutiniai yra daugiau analitinio pobūdžio, iešką šio laiko prasmės, Europos paslapties, išėvio gyvenimo pagrindo. Bet ir čia Mekas lieka labai intymus ir asmeniškias.

Meko kitoniškumas buvo todėl, kad jis savo poeziją įrašė magnetofoninė juostelėn ir per deklamaciją stovėjo šalia aparato. Jo paties žodžiais tariant, jis yra per jautrus skaityti poeziją. Ir tikrai tai buvo jautrumo viršūnė. Mekas dainuote dainavo savo trumpus posmus apie vienatvę, po pasaulį išklydusius vaikus, namuose paliktą senutę motiną, kai fone liejosi pilkas gatvės triukšmas su pravažiuojančių mašinų duzgesiu, praeinančios minios čiuzėjimu, lietaus lašėjimu.

Nors Jurgis Blekaitis yra geriau žinomas kaip režisierius, jo pašaukimas ir pirmasis menas yra poezija. Jis skaitė tai, kas ilgainiui, tikriausia, bus jo antra poezijos knyga. Jo eilėraščiai turi aiškią kristalinę vidinę šviesą, kur jausmas ir mintis susitinka, ir vienas kitą papildo susiklosčiusių išgyvenimų grandinėje. Taip pat gerai išryškintas jo sentencijų grakštumas, savitumas bei turinys. "Kiekvienas žodis nori būti iš didžios raidės". Tai yra uždavinys Blekaičiui — autentiškiems pergyvenimams atrasti vardus, kai aplinkui — žodžių chaosas. Beje, tai naujas lietuvių inte-

lektualumas, ypač jausminėje poezijoje. Jurgio Blekaičio savęs interpretacija buvo santūri, išbalansuota ir tuomi paslaptinai dramatiška.

Liūnė Suteima yra kruvinoji, palyginant su Blekaičiu. Jinaš savo pergyvenimams irgi iešką gilesnio supratimo, kokios nors prasmės, tačiau jos paskutinė knyga vadinasi "Bevarde šalin", kur gyvenimo patirtis atsisakė būti pavadinta vardu, sąvoka, mintim. Už tat mus užlieja vaizdų kaleidoskopas, kuriame yra daug centrų ir daug srovių. Jos poezija labai gimininga Mackui. Tik dvyniaš skirtingos lyties. Pas Mackų irgi begalės vaizdų, tačiau jie visgi sustatyti, nelyg kareivių kuopos, žengti į koją. Pas Suteimą ritmas nėra tiek aiškus, o pulsas mažiau apėiuopiamas.

Liūnės Suteimos eilėraščius interpretavo Dalia Juknevičiūtė, atkurdama kiekvieną vaizdą atskirai, jame išryškindama pagrindinius emocijos objektus. Šitoks poezijos interpretavimas, specialus poetės minties ir jausmo ieškojimas ir įteisinimas tik to, kas dramatiška tikslu, yra mūsųose naujo lapo poezijos deklamavime atvertimas. Mes buvome pripratę prie vienos ar kelių varų spalvos dramatiniam skaityme, tačiau šių laikų poezijos keliai yra polichromatiniai ir ateina kiti interpretatoriai.

Algimantas Mackus šioje rinktinėje mums vėl atsivėrė pats ir atvėrė dalį mūsų savo "Hermetiška daina", kurią, de ja, ne jis pats, bet kitas mums deklamavo. Valiukas perdavė ją neblogai, bet taip neseniaš žuvęs Mackus buvo savo meno tikrasis Orfejas. Jis štai vėl mums, jaunajai kartai, sakė, kad jis neiešką namų visai generacijai, bet savo poezijos iškilium netikėjimo ir nevirties pergalejimu, parodė išėvio gyvenimo prasmę, jei jis jai autentiškai ryžtasi.

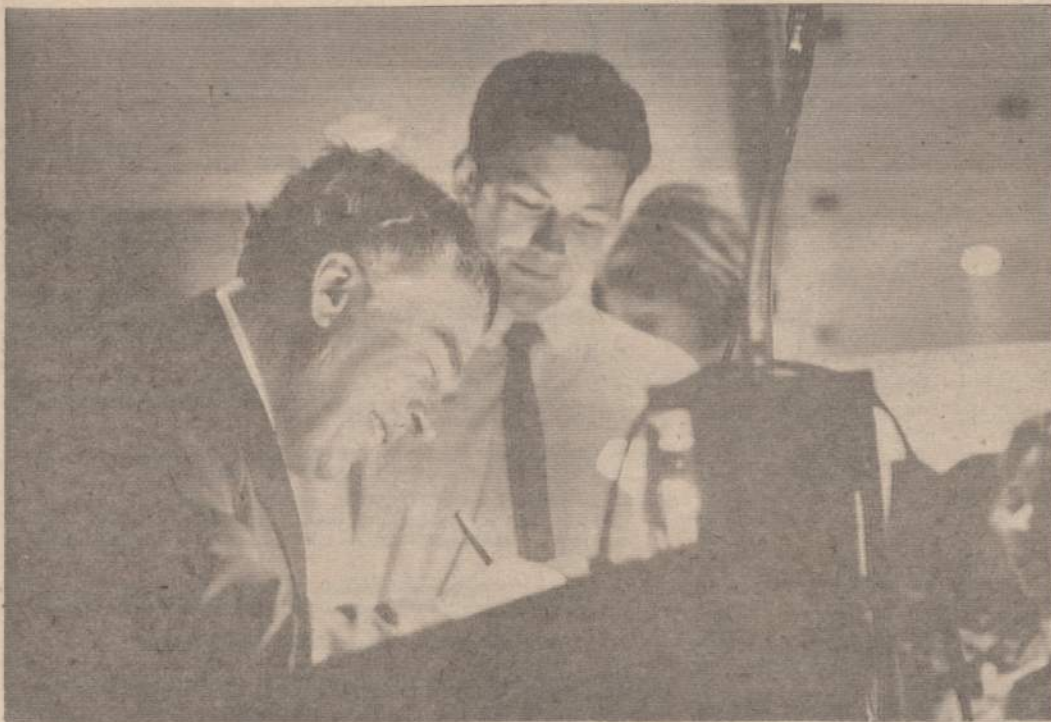
Vakaro pradžioje rengėjai pakvietė VLIKO pirmininką Vaclavą Sidzikauską tarti žodį susirinkusiems svečiams. Vakaro užsklandoje Lietuvių Jaunimo Antikolonialinės Lygos pirmininkas Juozas Miklovas pristatė svečius iš kitų kraštų. Santara-Šviesa apdovanojo juos "Vilniaus rūbų" ir "Juodu varnų". Antanas Gustaitis autografavo savo knygą. Pasibaigus programai, įvyko susipažinimas ir pasišnekučiavimas prie koktelių.

Kęstutis Dedalus

Vėl nauja knyga

"Ir atskrido juodas varnas" humoristinių eilėraščių rinkinys yra pati naujaisia Antano Gustaičio knyga, išėista liepos mėnesi Santaros-Šviesos, Algimanto Mackaus vardo knygų leidimo fondo. Ši yra trečioji fondo knyga šiais metais.

Antanas Gustaitis, vienas iš

ANTANAS GUSTAITIS DALINA AUTOGRAFUS UŽSIENIO SVEČIAMS.

Nuotrauka V. Maželio

MŪSŲ ŽINGSNIAI

stipriausių satyrikos poetų, pasižymi savo kūrybos originalumu ir individualiu stilium. Jo taiklus žodis priverčia pasižiūrėti į save per mažiau dorybėmis mus puošiančius akinius ir jei sugebame, pasišypsoti iš savęs.

Antanas Gustaitis yra išleidęs humoristinės poezijos rinkinį "Anapus teisybės", ir kartu su Stasiu Santvaru įkalbėjęs vienintelę eilėraščių plokštelę mūsų išėivijoje "Poezija". Jau Lietuvoje dalyvavęs dramaturgų eilėse su vaidinimais vals-

tybiniuose radiofonuose bei teatruose, Antanas Gustaitis tebėra laukiamas ir mėgiamas kūrėjas literatūros vakaruose, suvažiavimuose bei kitokiuose pasirodymuose.

Naujoji Antano Gustaičio knyga "Ir atskrido juodas varnas" atkreipia dėmesį savo patraukliu dail. Romo Viesulo paruoštu aplanku, kuris gana tiksliai iliustruoja knygos turinį.

Knyga gaunama pas: G. Vėžį, 6349 S. Artesian, Chicago, Ill. 60629.

PAS MAJŲ AINIUS

(Tėsinys)

Hotel Flamingo, kuriame apsisistojome, mažas ir jaukus, yra pastatytas pagal tradicinį ispaniško namo planą: su įvairiaspalvėmis plytomis grįstu viduriniu kiemuku — patio, apie kurį trimis aukštais rikiuojasi kambariai, pasiekiami iš vieno ištieso balkono kiekviename aukšte. Kiemuke išdėstyti vazonai su visokia augalija, ir jo viduryje trykšta fontanelis. Aplinkui išdėstytose gulimose kėdėse tyso viešbučio svečiai, matomai vietinė publika — atrodo, kad čia mes esame vieninteliai svečiai iš užsienio. Mūsų kambarys turi baltai nukalkintas sienas, raudonų plytų grindis, ir visai Viduržemio Jūros kultūrai taip būdingas luvrines langines, kurias viešbučio tarpai dienos metu laiko rūpestingai uždarus tam, kad saulė kambario neprikaitintų.

Pats Meridos miestas žymiai švaresnis, negu bet kuris kitas matytas Meksikos miestas. Majai, atrodo, yra netokie tingūs ir apsilėdę, kaip kitos Meksikos indėnų gentys — o gal tik parodo stipresnę ispanų įtaką? Architektūrinio požiūriu Merida niekuo nesiskiria nuo betkurio seno provincinio Ispanijos miesto, ir JAV-ų įtaka čia nesijaučia, jei neskaityti Coca Colos reklamų. Moderniško "tarptautinio" stiliaus pastatų labai nedaug — tai daugiausia viešbučiai ir vienas kitas butnamis, o visa kita statyba — ispaniškas renesansas ir 19 a. eklektizmas Viduržemio Jūros stiliuje. Namai šviesiomis, pastelinių spalvų tinkuotomis sienomis, lėkšti raudonų stiegių stogai; pirmo aukšto langai su iš lauko įmūrytais grotais, o kitų aukštų — su langinėmis; durys prie turtingesnių namų dar aprūpintos varstomais grotais iš lauko pusės, su masyviais užraktais — tai dar viena namų apsaugos priemonė. Tie grotai-vartai amžinai užrakinti, nors užpakalyje jų esančios durys dienos metu dažnai atviros; pro jas ir per priemonę matosi kiemukas-patio, pilnas gėlių lysvių bei vazonų su egzotiška augmenija, dažnai su fontaneliu vidury, ir aplink jį, pasieniais, prikabinėtais paukščių naryeliais. Visiškai tokią pat namo konstrukciją, kur kiekvienas namo kambarys tu-

ri duris, išeinančias į namo centre esantį patio, teko matyti ir Ispanijoje, kur bekeliaudamas apsisistodinėdavau privačiuose namuose, paverstuose į kelių kambarių šeimyninio tipo viešbutukus.

Nors Merida ir yra senas miestas, įkurtas 15 a., t. y. pačioj Conquista'os pradžioj, tačiau jos gatvių išplanavimas visai "moderniškas" — gatvės tiesios ir kertasi stačiais kampais. Iš kitos pusės, matosi aiškus senoviškumo antspaudas — gatvės su mažom išimtim labai siauros — dvi mašinos jose sunkiai prasilenkia, o neretai užtiksi ir vieno automobilio pločio gatvėlių. Išilgai tų senamiesčio gatvių nepamatysi nei medžių, nei vejų — namus nuo gatvės skiria tik siauras šaligatvis. Užtat gatvių nuogumui atsverti dažniais protarpiais mieste užtiksi nedidelius parkelius, dažniausia tik vieno kvadratinio bloko ploto. Tai irgi tipingai ispaniškas miesto-vaizdo elementas — mūro jūroj žalumos salelė su geometriškai taisyklingai išvedžiotais žvyro takais, ir geometrinėmis figūromis apkarpytais medeliais ir gyvatvorėmis: tarp didelių, nevarginamai augančių medžių ir palmių reguliariai prisodinta žmogaus ūgio medelių, kurių lajoms žirkklės suteikia kūgio, rutulio, piramidės arba stačiakampinio pavidalą. Parkelių centruose beveik be išimties stovi fontanas su jo viduryje kokio nors herojaus stovykla, o išilgai takų yra pristatyta sunkių cementinių suolų. Tie suolai savo funkciją atlikinėja visu šimtu procentų — betkuriuo dienos metu iki paskutinės vietos jie būna apgulti publikos, daugiausia vyrų, kurie tik sėdi ir praeivius akimis sekioja — retas kuris iš jų ką nors skaito. Pasižiūrėjęs į visą šią sveiką darbingą vyrų, savaitės dienomis ir dar tarnybinių metu parkuose besėdinėjančią, nenoromis žmogus pagalvoji — nejaugi toks didelis nuošimtis miesto gyventojų vienu metu atostogauja? O gal tai bedarbių pulkai?

Turistai į šį miestą suplaukia ne dėl jo paties kokių nors architektūrinių įžymybių (jų kaip ir nėra), bet dėl to, kad Merida yra ant archeologiškai derlingos dirvos: miesto apylinkėse apstu išnykusios majų civilizacijos griuvėsių, kurių didelė dalis dar neatkasta. Dvi

Al Davis (dešinėje), buvęs Amerikos futbolo lygos komisierius, užleidžia savo postą Milt Woodwardui, kuris iki šiol buvo jo padėjėjas.

tokios atkasenos — šventieji yra patogiai praversti geri pleni miestai Chichen Itza ir Uxmal — yra archeologiškai tiek svarbios, kad žinovų tarpe vertinamos nemažiau kaip Trojos, jimo baze šių griuvėsių lankytojams. Kadangi pro abi vietas Sekančią dieną po atvykimo,

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiojų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITWINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

VALGYKLA NĖRINGA

Lietuviški ir amerikoniški valgiai.

Geras patarnavimas.

TERESĖ KARVELAITIENĖ - T. J. AGUIAR, Savininkė

Atidaroma 6:30 val. ryto. Sekmadieniais 8:00 val. ryto.

2632 W. 71st St.

Tel. 778-9359

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdraus-tiems nariams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudos tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama Lietuviškų KLABŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudos mokeskis \$2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopu veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

anksti rytą sėdame autobusan ir po dviejų valandų pasiekiamo už 120 km. esančią Chichen Itza (majų kalboj tai reiškia: Icos genties vieta prie šulinio) vietovę. Plentas skrodžia per pat vidurį šios atkasenos, ir jau nuo pat kelio pro retus medžius matosi aktasti ir restauruoti statiniai: piramidė, observatorija, ir visa cilė žemo silueto pastatų. Čia iš autobuso išlipa visi keleiviai, ir praėję pro vartus, kur pardavinėjami biletai ir informacinės brošiūrėlės ispanų ir anglų kalbomis, žvalgosi, kur čia pirmiausia eiti. Tuoj prisistato prie mūsų grupės tipingas kavinės spalvos majas su baltu saulės šalmu, ir, parodęs kažkokią korčiukę su antspaudais ir savo nuotrauka, sakosi esąs valdžios licenzijuotas turistų vadovas. Laužyta anglų kalba pareiškia, kad jam valdiškos algos nepakanka, kad turis didelę šeimą — taigi mieli ponai, susimilkite — prašau dar po 40 pesų! Po rinkliavos prasidėjo vedžiojimas aplinkui, kuris tęsiasi nuo 10 valandos ryto iki 3 valandos po pietų. Aiškino jis dviem kalbom angliškai ir ispaniškai, nes didesnė dalis šios turistų grupės susidėjo iš amerikiečių, vokiečių ir keletos prancūzų. Angliškas jo aiškinimas buvo labai paviršutiniškas, nes jo žodynas ir gramatika gerokai šlubavo, bet užtat ispaniška to paties dalyko versija buvo maždaug triskart ilgesnė ir todėl gana išsami — taigi iš šios versijos ir gavau beveik visas informacijas.

Įsivaizduokite plyną lauką — skynimą reto, žemaugio miško viduryje; tame lauke stovi dideliais atstumais vienas nuo kito įvairūs pastatai, išdėstyti be jokio, ką mes suprantame, tipingo miesto plano. Nėra čia nei gatvių, išilgai kurių rikiuotųsi namai, nei kokių nors aikščių, apie kurias grupuotųsi pastatai. Kasinėtajai čia neužtiko jokio gatvių ar aikščių grindinio, visa erdvė tarp turistui mažomų pastatų yra pieva, atsiradusi po griuvėsius dengusių džiunglių medžių nurovimo. Mūsų vadovas aiškina, kad visi majų miestai — arba teisingiau pasakius, visa mūrinė statyba — yra buvę grynai religinio pobūdžio, skirti apeigoms atlikti, o ne nuolatiniam gyvenimui. Todėl čia mūsų regimi statiniai yra arba grynios šventyklos, arba kiti su religija daugiau ar mažiau susiję dalykai, kaip žvaigždžių observatorija ir sviedinio žaidimų stadijonas. Tik dėl vienos klasės pastatų archeologai pilnai nesutaria, nors dauguma mano, kad tai galėjo būti bendrabučiai dvasiškijai — todėl brošiūrėlėse juos vadina vienuolynais. Kadangi Chichen Itza (o taip pat ir Uxmal, Tikal, Kabah, Labna, Dzilbanchen ir kiti griuvėsiai) buvo šventas miestas, tai jame nerasi nei aiškiai atpažįstamų karališkų rūmų, nei cilinių gyvenamųjų namų, nei, pagaliau, jokių gyvenbos sienų bei bokštų: pilies-

tvirtovės sąvoka majams buvo visai nežinoma. Kiek mums leidžia žinoti konkistadorių kronikos bei majų legendos, majų valstybių piliečiai, pradėdant žemiausiu luomu ir baigiant srities valdovu, gyveno medinėse trobose, su palmių lapų stogais — o tokio tipo pastatus laikas jau spėjo be pėdsako sudoroti. Bet tai vis nepatvirtintos žinios, nes jau ir pirmieji ispanai, Yucatanian įžengę apie 16 amžiaus pradžią, rado visus šventuosius miestus apleistus ir bepradedančius džiunglėmis užželti. Kokios katastrofos — sausras, ligos ar politiniai perversmai — priverstė majus apleisti savo šventuosius miestus — į tai niekas neturi tikro atsakymo. Faktas yra tas, kad konkistadorių pasirodymo metu majai buvo rasti begyveną grubiose netašytų baslių trobelėse, nebėstant jokių akmeninių statinių, ir, atrodo, išvis akmens apdirbimo meną pamiršę: vienu žodžiu, jie buvo aptikti sunkiai įsivaizduojamo kultūrinio nuosmūgio laikotarpyje. Liko tik pracinės legendos, sakančios, kad Chichen Itza buvusi įkurta apie 450 metus po Kr. ir buvusi apgyventa iki maždaug 1200 m. po Kr.

Pirmas išpūdis majiškų pastatų šioj plento pusėj (po pietų apžiūrėjom kitokio pobūdžio statybą antroj šio miesto dalyje, anapus plento) yra tas, kad jie atrodo kaip piramidės. Tačiau tai ne egiptietiškos pi-

Naujausia Londono drabužių mada jaunoms mergaitėms.

ramidės su lygiais šlaitais ir smailiomis viršūnėmis, o visai kitokios, taip vadinamo laiptuoto tipo, ir visai neaukštos, su nupjautomis viršūnėmis.

Ant tų viršūnės platformų arba visai nieko nėra, arba stovi kresnos, plokščiaslėgės šventyklėlės. Kaip taisyklė, per vidurį kiekvieno piramidės šlaito yra pravažiavimas laiptais be turėklų. Arčiau priėjęs pamatai, kad tų piramidžių šonai sudalinti į paneles, užpildytas bareljefais. Šie gi vaizduoja panteras ir erelius, beryjančius žmonių širdis, arba ilgias voras piktos išvaizdos kareivių fantastiškuose plunksnuotuose apdaruose. Palei laiptus iš piramidžių šonų paprastai kyšo akmeninės galvos plunksnuotų gyvačių. Vienu žodžiu, dvelkia kažkokia šiurpi, žiaurumais persunkta atmosfera.

(Bus daugiau)

KANADOS RAUDONI MILIJONAI

Kanados vyriausybė praneša, kad per ateinančius 3 metus ji susitarė parduoti Sovietų Rusijai mažiausiai 336 milijonus bušelių kviečių ir miltų už 800 milijonų dolerių. Pradedant 1963 metais Kanada jau yra pardavusi sovietams 448 milijonus bušelių už vieną bilijoną dolerių. Be to, Kanada išvystė gyvą kviečių prekybą su raudonąja Kinija, balandžio mėnesį sudarydama su komunistine Kinija kontraktą dėl 250 milijonų bušelių kviečių. Negana to, Kanada parodo kviečius Kubai ir satelitiniais kraštais kitapus geležinės uždangos.

JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ — DOVANAS Į USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI
ŽINOMOS FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNESPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1530 Bedford Avenue, Brooklyn 16, N. Y.

Tel. IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynei ir kitų daiktų.

Firma — skyriai atidaryti kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	73 SECOND AVENUE	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	943 BLEECKER STREET	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	PO 9-4507
ALLENSTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	HU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	DU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	DI 2-4240
BUFFALO 12, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS. CAMPAU AVENUE	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	443.47 ALBANY AVENUE	CH 7-5764
JERSEY CITY N. J.	303 GROVE STREET	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENNETH WORTH AVENUE	PR 1-0696
HAMTRAMCK MICH.	11339 JOS. CAMPAU AVENUE	TR 2-7090
SO. BOSTON, MASS.	396 WEST BROADWAY	AN 8-1120
TRENTON 10, N. J.	1152 DELITT AVENUE	EX 2-0306
RAHWAY, N. J.	717 W. GRAND AVENUE	381-8997

KUR YRA TASAI "ŽMOGUS BE DIEVO"?

Rašo K. M. V.

Juozas Girnius išleido knygą "Žmogus be Dievo". Po to įvairiuose miestuose prasidėjo susirinkimai ir sueigos, kur pats autorius stengėsi ypatingai jaunimui įpiršti savo teiginius, išdėstyti knygoje. Žodžiu, planingai veikiama, kad šios knygos mintys pasiektų kiek įmanoma daugiau žmonių ausis ir širdis. Tokiu būdu matome, jog čia ne tik knyga išleista, bet plačiu mastu vedama propagandos akcija tiksliai numatyta kryptim.

Kokio pobūdžio ši knyga, greitai paaikškėja, kai mes susipažįstame su autoriaus įspėjimu, jog ši knyga "nėra poleminė". Ką tatau reiškia? Polemika prasideda tada, kai kas nors imasi svarstyti ir spręsti, ko vertos yra viešai pareikštos mintys. Polemikos eigoje loginių išvadų bei samprotavimų keliu aptariamos autoriaus ar kalbėtojo idėjos. O čia turime reikalą su Girnium, kurs įtaigoja, jog jo paskelbtos tiesos negali sukelti nei abejonių, nei būti kritikuojamos. Girniaus tiesa esanti galutina. Todėl, gal būt, kai kas varžysis apskritai Girniaus knygą liesti. Išėina, kad Girnius turi "tiesos monopolį". Šiais pozityvaus galvojimo laikais panašūs tvirtinimai skamba kiek keistai. Bet čia neesminis reikalas ir mes vis tik galime išdrįsti šią knygą nors trumpai aptarti.

Jau savo knygos pradžioje Girnius (14 pusl.) sako: "Šiandien baisimės inkvizitoriaus vardo. Baisimės šio vardo taip, kad, gal būt, nė galvon neateina įsijausti inkvizitoriaus sielon".

Bet jeigu jau "galvon neateina" įsijausti į inkvizitoriaus dvasinę būseną, tai dar nereikia, kad inkvizitorius šiandien mums nebūtų baisus. Girnius daro švelnią užuominą ir bando lyg pateisinti inkvizitorių, ieškodamas būdų jo veiksmus nubaltinti.

Bet čia reikia Girniui priminti, kad krikščionybės (tikriau, Romos Katalikų bažnyčios) istorijoje inkvizitorius išryškėjo, kaip aiški povyza, kaip bendrinė asmenybė, o jau inkvizitoriumi niekada "neateidavo galvon" įsijausti į kito sielą, į sielą tų nelaimingųjų, kurie patekdavo jo neribotam valdžion. Nesgi tuo atsitikimu, jeigu būtų pabandyta "įsijausti į kito sielą", tai būtų nesunkiai suprasta, kad žmogaus įsitikinimai, tai dar nenusikaltimas.

Jeigu tikrai autorius savo knygos tikslą matė tiesos meilėje, tai kurgi yra toji tiesos meilė? Prileiskim, kad būtų buvęs toks inkvizitorius, kuris įsijaustų į kito sielą, tai be abejonės galima būtų buvę išvengti tų nelaimių, žudynių ir kančių, kurios anuomet užplūdo Europą inkvizicijos laikais. Paėmus patį inkvizitorių, tą asmenį, kurs atliko jam pavestus veiksmus, vargu jį galima apkaltinti. Ne pats inkvizitorius

kaltas. Jis vykdė nutarimą, kokį priėmė ir paskelbė tų laikų bažnyčios viešpačiai. O šį nutarimą patvirtino ir sankcionavo jau pats Popiežius. Panašu, kaip kurios nors respublikos valdžios arba atskiros miesto valdybos padarytas nuostatas pavedamas vykdyti paprastam policininkui. Ar gali policininkas priešintis tokiems nuostatom, ar gali jis juos svarstyti ir atmesti? Jis neabejoja, nesvarsto, o akiai vykdo. Taip lygiai ir inkvizitoriai. Jie tarnavo viešpataujančiai sistemai, jie darė taip, kaip jų viršininkai įsakė. Valdžia buvo bažnyčios, valdžia buvo paties Popiežiaus, kurį vadina Dievo vietininku žemėje.

Turime tūkstančius dokumentų ir kronikų, kurios vaizduoja anų laikų šiurpias baisenybes. Ir jeigu šiandien, anot Girniaus, "baisimės" inkvizitorių darbų, tai turime pilną pagrindą, ir šio pasibaisėjimo nesumažins jokie Girniaus bandymai miglotais išvedžiojimais visa tai paslėpti.

Ypatingą dėmesį tenka kreipti į Girniaus gudriuosius posikius, kai jis rašo: "Tikintieji negali nesijaudinti dėl šiandien pat tebevykstančio teroro komunistinio ateizmo kraštuose, ypač matydami laisvųjų kraštų ateistus paprastai nekeliančius balso prieš šį terorą, o greičiau savo tylą su juo sąmokslininkaujančius"...

Komunistinis teroras ir kartu žiaurumai bažnyčios atžvilgiu civilizuotame pasaulyje aiškiai pasmerkti. Niekas netyli. Girnius čia neieško tiesos, o ruošia dirvą savo propagandai. Bet geriau tegu Girnius atsigrįžta ne į vadinamus ateistus, bet tegu pažiūri kokios pasekmės susidaro, įklimpus į sukta politiką net labai mielų Girniaus širdžiai asmenų ir institucijų. Reikėtų pagalvoti, kaip atsitiko, kodėl Popiežius Jonas XXIII prisimerkė, nekėlė balso, (nutylėjo) ir atskiroje audienicijoje priėmė Chruščiovo ženktą Adžubėjų? Jau nuo to laiko iki šiandien, kai valdo Povilas Šeštasis, Vatikane venijama prasitarti prieš komunistus ir jų žiaurumus. Vatikane įvykusiam II Konsiliume padaryta daug griežtų sprendimų, bet nėra nė vieno žodžio, smerkiančio komunistinį terorą. Nors kai kurie dalyviai buvo pasirengę komunizmą pasmerkti. Politikuodamas pats Popiežius savo kalbose sušvelnina balsą, kai reikia užtartį kenčiančius tikinčiuosius. Todėl Girniaus išpuolis prieš vadinamuosius ateistus yra bevertis manevras, daugiau nieko. Reikėtų Girnių paklausti, šio aki-vaizdoje, kas gi daugiau tokiu būdu "sąmokslininkauja" komunizmui?

Girnius mėgsta verstis savotiškais, gal nereikšmingais, bet skambiais triukais. Štai jis sako savo knygoje: "Kai pirma buvo norėta šaukti net 'priešui', tai dabar, pavargus klausama, ar apskritai buvo pras-

Antanas Rūkas. Mano Tautos Istorija. Tai Lietuvos istorija eilėmis nuo ledų slinkimo gaidynės ligi šių dienų. Knygos išleista 300 egz., liuksusiniame popieriuje, drobės viršeliais, lenktais celofanu, 8¼x10¼ colio formato, iliustruota 35-kiais

Viktoro Petravičiaus medžio ir lino raiziniiais. Kaina 5 doleriai. Knyga niekur kitur neplatinama, gaunama tik pasiuntus 5 (penkis) dolerius šiuo adresu: Mr. A. Rūkas 3346 West 65th Place, Chicago, Illinois 60629.

mės 'mesti perlus kiaulėms'".

Su kuo Girniaus kalba? Ar su atsilikusiais žmonėmis, ar su šiandieniniu civilizuotu pasauliu, kuris pajėgia galvoti ir be Girniaus pagalbos daryti protingus sprendimus?

Formulė, jog ateistas ar bedievis yra toks vyras, kuris turi kelių moterų vaikus, kurs ištvirkauja ir linkęs į nusikaltimus, seniai naudojama, bet jau sudilo ir skatiko neverta. Žinoma, tokiu būdu greitai galima suniekinti kitaip galvojančius asmenis. Bet patsai gyvenimas rodo ką kita, nes pasitaiko gi, jog ir iš pamaldų dievotasis pilietis eina į karčiamą, ten pasigeria, arba patenka į kriminalinius įvykius, o gal ir kaimyno vištelę pasivagia? Išėitų lygiomis, argi ne?

Tiktai Girniaus akyse stovi kitoki vaizdai. Jam visi kiti "kiaulės, nevertos perlų", kas tik išdrįsta suabejoti dėl jo įtaigojimų.

Girniaus margumynuos, kurių vertė, kaip matome, labai nelygi, pasitaiko ir tokių, kaip pavyzdžiui, 47 pusl.: "Kitas klausimas, kiek apskritai ateistai gali būti atsparūs komunizmui? Gyvenimas šio atsparumo daug neludija: visur, kur komunistai atėjo, pirmuosius talkininkus rado ateistuose. Krikščionis negali pasidaryti komunizmo talkininku, neatsizadėdamas krikščionybės. Priešingai, ateistui pakanka čia atsakyti tik savo politinių įsitikinimų, o pats ateizmas jam lieka rekomendacija į komunistų talkininkus. Nėra butinybės, kuri vestų ateistą į komunizmą. Bet ateistui yra atvira ir komunizmo galimybė. Su Dievo neigimu galima viską sutalkyti".

Stebinant paviršutiniskumas, atsimenant Girniaus pastangas lifosofiškai galvoti. Lėkšta propaganda ir daugiau nieko. Ar verta buvo rašyti didelę knygą tik su tikslu skelbti šitokias, švelniai kalbant, nesąjmones? Girnius nei iš šio, nei

iš to suplaka nesuderinamus elementus.

Religija vienas dalykas, o politika juk toli nuo religijos. Štai paimkim Italiją, kur gyvena patsai Dievo vietininkas Popiežius. Šalis perdėm katalikiška, religinga stipriau, negu bet kuri kita šalis. Vatikano įtaka tenai jaučiama kiekviename žingsnyje. O tuo tarpu komunistų partija Italijoje yra narių skaičiumi didžiausia visoje Europoje po Rusijos.

Girniui neišaiškinsi, kodėl Italijos net praktikuojantieji katalikai priklauso komunistų partijai. Jis to supratimo nepasiekė ir, matyt, niekada jau nepasieks. Dėl viso ko pridėkim ir Kubą. Juk ten irgi viešpataujanti katalikų tikyba. Na, žinoma, kai jau Castro paėmė valdžią, tai jis teroru priverčia visus jam pasiduoti. Betgi supraskim, kad Castro, neturėdamas šalininkų, jokių būdu valdžios nebūtų paėmęs. Ne ateistai, o katalikai Castro pagelbėjo. Net ir jo šalininkai, kurie sugeba sveikai galvoti, Girnium nepatikės.

Toliau dar gražiau. Savo knygos 191 pusl. Girnius sako: — Marksizmas iš esmės yra kovingas, kuris siekia religijos visiško sunaikinimo."

(Bus daugiau)

Popiežiaus įspėjimas

Pranešimu iš Vatikano, popiežius Paulius VI perspėjo katalikų teologus studijuojant ir tyrinėjant neperžengti laisvės ribų, nustatytų Romos katalikų bažnyčios. Tokį perspėjimą jis padarė teologų kongrese "prigimtos nuodėmės" klausimu. Popiežiaus supratimu, evoliucijos teorija, kurią šiandien priima daugelis mokslininkų ir "ne daugelis" teologų, negali būti rimtai priimama, kaip ne pilnai tesiderinanti su katalikų doktrina apie "originalę nuodėmę".